

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ І ТУРИЗМУ

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи

магістра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: Економічний розвиток і підтримка малого бізнесу

на регіональному рівні

(на матеріалах Головного управління статистики у Херсонській області)

Economic development and support of small business at the regional level

(on the materials of the General Directorate of Statistics in Kherson region)

Виконав: студент б курсу, групи 6МНба
спеціальності 073 «Менеджмент»

освітньо-професійної програми

«Бізнес-адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Тітов М. А.

(прізвище та ініціали)

Керівник д.е.н., проф. Корчевська Л. О.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Вознюк В. А.

(прізвище та ініціали)

Херсон – 2021 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра менеджменту, маркетингу і туризму
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Бізнес- адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
к.е.н., доц. Набока Р.М.
«15» грудня 2021 р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА СТУДЕНТУ

Тітову Миколі Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Економічний розвиток і підтримка малого бізнесу на регіональному рівні (на матеріалах Головного управління статистики у Херсонській області)

керівник роботи Корчевська Л.О., д.е.н., проф.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу № 505 – С від « 11» жовтня 2021 р.

2. Строк подання студентом роботи 15 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи статистичні дані, стосовно діяльності малого бізнесу Херсонської області за 2015-2020 рр.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ

Розділ 1. Теоретичні засади економічного розвитку та підтримки малого бізнесу на регіональному рівні

Розділ 2. Аналіз стану малого бізнесу Херсонського регіону

Розділ 3. Підтримка економічного розвитку малого бізнесу: управлінські засади та стратегічні напрями реалізації

Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Наочний матеріал на 6 аркушах

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з використання ПЕОМ	Корчевська Л. О. – д. е. н., проф.		
Консультант з нормоконтролю	Пацай Т.В. – ст. викладач		

7. Дата видачі завдання 25.10.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Робота з літературними джерелами та збір матеріалів	25.10.2021 – 31.10.2021	
2	Затвердження змісту	01.11. 2021	
3	Написання теоретичної частини	02.11.2021 – 07.11.2021	
4	Написання аналітичної частини	08.11.2021– 17.11.2021	
5	Написання проектного розділу	18.11.2021– 28.11.2021	
6	Висновки та рекомендації	29.11. 2021 – 30. 11.2021	
7	Оформлення роботи	01.12. 2021 – 05.12. 2021	
8	Представлення завершеної роботи керівнику	06.12. 2021	
9	Отримання відгуків та рецензій	07.12. 2021 – 10.12. 2021	
10	Підготовка презентації або наглядного матеріалу	11.12.2021 – 12.12.2021	
11	Захист кваліфікаційної роботи магістра	20. 12. 21	За графіком

Студент

_____ (підпис)

Тітов М. А.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Корчевська Л. О.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Тітов М. А. Економічний розвиток і підтримка малого бізнесу на регіональному рівні (на матеріалах Головного управління статистики у Херсонській області)

Узагальнено системне бачення економічного розвитку, систематизовано сутнісні його характеристики та визначено особливості його прояву з позиції процесу, системи відносин та зміни одночасно. Визначено сутність підтримки малого бізнесу та сформовано її пріоритетні складові. Обґрунтовано процедуру комплексного оцінювання розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні. Відображено стратегічні напрями наближення регіонів України до конвергенції. Запропоновано практичний інструментарій щодо використання управлінських технологій стимулювання малого бізнесу на основі застосування методу сценаріїв, теорії поляризації та прогнозування обсягу ринку малого бізнесу. Обґрунтовано реалізацію оптимістичного сценарію розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні.

Ключові слова: економічний розвиток, малий бізнес, підтримка, регіон, стимулювання

ANNOTATION

Titov M. Economic development and support of small business at the regional level (on the materials of the General Directorate of Statistics in the Kherson region)

The system vision of economic development is generalized, its essential characteristics are systematized and the peculiarities of its manifestation from the standpoint of process, system of relations and change at the same time are determined. The essence of small business support is determined and its priority components are formed. The procedure of complex assessment of small business development in Kherson region is substantiated. The strategic directions of approaching the regions of Ukraine to convergence are reflected. Practical tools for the use of management technologies to stimulate small business based on the application of the method of scenarios, polarization theory and forecasting the size of the small market. The implementation of an optimistic scenario for small business development in the Kherson region is substantiated.

Key words: economic development, small business, support, region, stimulation.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВРП – Валовий регіональний продукт

ВВП – валовий внутрішній продукт

ЄС – Європейський союз

КСП – Конкурентоспроможність

МБ – малий бізнес

НДДКР – Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи

НТП – Науково-технічний прогрес

ООН – Організація об'єднаних націй

СЕЗ – Спеціальні економічні зони

од. – одиниць

грн. – гривень

рр. – роки

тис. – тисяча

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	9
1.1. Сутність теорії про економічний розвиток регіонів	9
1.2. Місце та роль малого бізнесу в економічному розвитку регіону	17
1.3. Формування системи підтримки малого бізнесу	25
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ МАЛОГО БІЗНЕСУ ХЕРСОНСЬКОГО РЕГІОНУ	35
2.1. Дослідження стану малого бізнесу в Україні. Об'єкти інфраструктури підтримки підприємництва	35
2.2. Інтегральна оцінка впливу малого бізнесу на структурні трансформації регіональних господарських систем.....	41
2.3. Аналіз регіональних особливостей формування, функціонування і розвитку малого бізнесу у Херсонській області.....	51
Висновки до розділу 2	61
РОЗДІЛ 3. ПІДТРИМКА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ: УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ	63
3.1. Оцінка економічного розвитку малого бізнесу	63
3.2. Стратегічні засади формування системи підтримки малого бізнесу в регіонах України	74
3.3. Управлінські технології стимулювання розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні.....	78
Висновки до розділу 3	90
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

На сучасному етапі трансформації економіки України одним із головних чинників стабільності соціально-економічних відносин у державі є забезпечення сталого економічного зростання та розвитку регіонів на основі мобілізації й ефективного використання всього комплексу наявних умов та відповідних ресурсів.

В умовах активних соціально-економічних перетворень в Україні, коли відбувається розширення економічної самостійності регіонів, по-новому визначається роль малого бізнесу для регіонального розвитку. Це зумовлено тим, що малий бізнес охоплює найбільшу частку ринку та найрізноманітніші види економічної діяльності, маючи при цьому значні конкурентні переваги порівняно з великим бізнесом. Але відсутність належної підтримки малого бізнесу з боку зацікавлених учасників економічних відносин породжує низку проблем щодо ефективного їх функціонування та розвитку. Вирішення існуючих проблем визначає необхідність розробки системи підтримки малого бізнесу, яка дасть змогу сформулювати стратегічні засади такої підтримки та розробити управлінські технології стимулювання розвитку малого й середнього бізнесу для забезпечення необхідних етапів ефективного регіонального розвитку.

Багатоаспектність напрямів дослідження, пошук підходів щодо підтримки й економічного розвитку малого та середнього бізнесу на регіональному рівні, набули свого висвітлення в наукових працях вітчизняних вчених: Є. Ахромкіна, І. Бузько З. Варналія, В. Гейця, Ю. Д'яченко, В. Дубровського, П. Єгорова, В. Захарченка, Д. Лук'яненка, В. Ляшенко, А. Малишевити, Г. Надьон, та ін.

Метою дослідження є розроблення теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо економічного розвитку і підтримки малого й середнього бізнесу на регіональному рівні.

Об'єктом дослідження є процес економічного розвитку і підтримки малого бізнесу на регіональному рівні.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти економічного розвитку і підтримки малого бізнесу на регіональному рівні.

Для досягнення поставленої мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- обґрунтувати теоретичні засади економічного розвитку регіонів;
- сформулювати сучасні засади системи підтримки малого бізнесу в регіонах України;
- здійснити процедуру комплексного інтегрального оцінювання розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні;
- обґрунтувати стратегічні засади підтримки малого бізнесу в регіонах кластерів;
- запропонувати управлінські технології стимулювання розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні і визначити сценарії розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні.

Для розв'язання поставлених завдань у кваліфікаційній роботі використовувались такі методи дослідження: системного аналізу, логічного узагальнення, статистичного аналізу, графічний, економічного моделювання.

Інформаційну базу дослідження склали Конституція України, Закони України, матеріали Державної служби статистики України, Національного інституту стратегічних досліджень, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інформаційні та аналітичні матеріали, публікації провідних вчених у періодичних виданнях, ресурси мережі Інтернет.

Одержані результати та розроблені рекомендації становлять теоретичне підґрунтя щодо економічного розвитку і підтримки малого бізнесу на регіональному рівні. До результатів, які мають найбільше практичне значення належать: методика оцінювання економічного розвитку малого бізнесу; процедура комплексного оцінювання розвитку малого бізнесу в Херсонському регіоні на основі методів SWOT-аналізу, прогнозування тенденцій майбутніх змін розвитку малого й середнього бізнесу в Херсонському регіоні із застосуванням методу сценаріїв та екстраполяції.